

C SURGÓ ÉS V IDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap — Megjelenik minden vasárnap

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre: 4 frt (8 kor.) Félévre: 2 frt (4 kor.)
Negyedévre: 1 frt (2 kor.)
Egyes szám ára: 10 kr. (20 fill.)

Szerkesztő:
Dr. Nagy Sándor ügyvéd.
Szerkesztőség: Csurgó, Széchenyi-tér.
Kéziratok vissza nem adatnak.

KIADÓHIVATAL:
Vágó Gyula könyvnyomdája,
hova az előfizetési díjak és a hirdetések küldendők.
Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Városunk közegészségügye.

A legutóbb tartott városi képviselő-testületen mutatta be a községi körorvos múlt évi jelentését.

A minden tekintetben fontos jelentést egész terjedelmében közöljük. Igen tanúságos és figyelemre méltó adatokat mutatunk be s azt hisszük városunk közönségével szemben hasznos dolgot tejesítünk, ha az orvosi jelentést nyilvánosságra hozzuk.

Íme a jelentés.

A lefolyt év közegészségi szempontból nagyon kedvezőnek, sőt fél évtized óta tehát 1889—1894-ig terjedő időszakban a legkedvezőbbnek mondható.

Járvány az egész év folyamán nem uralkodott és a fellépett fertőző betegségek csak szőrványosak és enyhe lefolyásúak voltak. Hogy a fertőző bajok, melyek behurcolása vidékről (különösen a szomszédos horvát községekből) majdnem minden esetben kimutatható volt: nem fajultak járvánnyá, annak főokát abban leljük, hogy míg egyszerű az óvintézkedések (fertőtlenítés és elkülönítés) a legnagyobb szigorral hajtattak végre, másrésztől a közönség is okulva saját kárán, az előbbi években szerzett szomorú tapasztalatokon, mindinkább belátja azt, hogy a ragályok személyes érintkezés és elhurocolás útján terjednek és jobban kerülnek az ily

betegeket és a fertőzött házakat. Meggyőződés, hogy ha a tervbe vett új járványkórház felépül e tekintetben még jobb eredményt érünk el.

Mindössze következő heveny fertőző bajok észleltettek: Roncsoló toroklob 18, 7 halálessel. Fültő mirigylob 24, 0 halálozással, himlő 1 gyógyos. Bányahimlő 2 gyógyos. Szamárhurut 36, 2 halálessel.

A forró nyári hónapokban, mint minden évben, tavaly is nagy mérveket öltött a váltóláz, mintegy 120 eset észleltetett. Kétségtelen, hogy a váltóláz ily nagy fokú fellépését első sorban a rossz ivóvíznek illetve vízhiánynak kell tulajdonítanunk. A mely hiányok elhárítása képezi még mindig községünk közegészségügyének egyik legfőbb feladatát.

Tagadhatatlan, hogy e téren is javult a helyzet, amennyiben közkutaink száma egy új furt kuttal szaporított, az óvárosban levő pasakut forrás, mely évek óta hasznavehetetlen állapotban volt, ismét használható állapotba hozott.

A népmozgalmi statisztika leginkább mutatja fel a kedvező eredményt 95 halálessel szemben 136 a születések száma, tehát az évi szaporulat 41, vagyis minden 100 lélekre 11. A tavalyival összehasonlítva az összes

szaporulat 14-el több vagyis minden 1000 után 4-el.

Fent jelzett 94 halálesset közül volt férfi 41, nő 53, hét éven alul elhalt 45 ezek közül gyógykezelésben nem részesült 5. 60 éven felül elhalt 11. Vallásra nézve r. k. 58, ref. 30, ág. ev. 6, Móz. v. 1. Ezzel szembe született r. k. 87, ref. 33, ág. ev. 10, Móz. v. 12. Tehát a többlet r. k. 31, ref. 3, ág. ev. 4, Móz. v. 11. Legkisebb a szaporulat a református felekezetiek között. Leggyakoribb halál okok voltak: Tüdővész 18, végelgyöngülés 12, gyermekaszály 17. Halva született 4 gyermek vetelés 5-ször észleltetett.

Nem természetes halál-ok nem fordult elő, szintugy öngyilkos sem volt. Hirtelen halállal kimúlt 3 egyen, még pedig 1 szívszélhűdésben és 2 aggyutában.

A halálozás statisztikáját tekintve szomorú jelenséggel találkozunk. Ijesztő a hét éven aluli gyermekek halálozásainak nagy százaléka, valamint a gyakori koraszülés és vetelés. Különösen nagy a törvenytelen ágyból származott gyermekek halandósága úgy, hogy ezek közül alig 1—2 éri el 7-ik életévét. E szomorú jelenségek okait kutatva azon meggyőződésünk vagyok kénytelen kifejezést adni, hogy nálunk az angyalesinálás és magzatelhajtás systematicusan üzetik.

T á r c s a.

Oh! Adria! . . .

Oh, Adria! lelépett tán' medredbe
Izzó fényével fürdeni az ég!
Mintha olvasztott gyémánt folya benne,
A tenger végtelenje csillog, ég.

Babérfa lombja néma, mozdulatlan,
A természet a fénytől kéjbe hal,
Az Adria marad csak nyughatatlan,
S a partra játszva csap hullámmal.

E perczen, tengerár, a mindenséget
Tündökléssel elkápráztatod,
Szívem kigyulad, látva ennyi szépet,
És véled versenyezve fölragyog.

De végtelenséged most nem irigylem,
Se fényedet, hatalmas Adria!
Az ifjuság csak úgy hevíti szívem',
Miként hullámid' a nap sugara.

Nincs fékezője lényem mámorának,
Nem ismer partot, akadályt sehol;
Nincs oly magasság, hova föl nem szállhat,
S nincs oly mélység, hova le nem hatol.

Oh! tenger, te tündöklő, véghetetlen!
Boríts magadra ködből szemfödőt!
Te nem lehetnél győző a versenyben;
Az ember szíve a nagyobb, dicsőbb!

Fölzajg a tenger büszke szájalommal
És válasza csak: góg, csak megvetés:
„Én versenyezzem egy mareknyi porral,
Mely tűnő habjaimként elenyész?”

Nekem nem árt a zsarnokok zsarnokja,
A mindent eltipró, szörnyű idő;
Jer majd hozzám a kortól meghajolva —
Ha arcodon sötétlik a redő!” — —

Dermed szívem, miként ha minden árja
Az Adriának hőmpölyögne rajt',
De azután kigyullad újabb lángra
S keblembe fojtom daczczal a sóhajt.

Oh! nem igaz, nem fogja letarolni
Az idő ifjuságom mezejét!
Én nem fogok előtte meghajolni,
S nem költözik lelkembe sohse jég!

Mikor még itt a szerelem marasztal
S az égig csapnak szívem lángjai. —
Fekete fűrttel és redőtlen arczczal
Fogok, halál karodba omlani!

Varsányi Gyula.

Somogy megye.*)

Írta: Baksay Sándor.
(Folytatás.)

Kérdésbe lehet tenni, hogy az a százötven esztendőszélvész, melyet török korszaknak nevezünk, hogyan nem szaggatta meg, hogyan nem tepte megösszefüggő testét. Holott Somogy volt a határ kelet és nyugat között, megrakva őrhelyekkel és várakkal; állandó szintere az apróbb vagy nagyobb hadiműveleteknek, a hadi cselekednek, lesvetésnek, melyek sehol oly gyakoriak, fortélyosak, változatosak és kegyetlenek nem voltak, mint itt. Kapuja Horvátországnak, Stíriának, Ausztriának, melyet mindket fél vedett és ostromolt, erősített és döngetett. Évről évre kézzel kézre kerülő várak körül pusztaságoknak kelle támadni. Valóban támadtak is; megritkult a föld nepe, melyet pedig mindket hadakozófel kimelt saját érdekéből is; és a nemesség elszéledt nyugalmasabb helyekre, vagy a vegvárok őrzetére. Miként nepesült meg a nagy dulás után s miként lett a legmagyarabb megyék egyikévé? Egy gondolat Somogy erdőségeire sokat megmagyaráz.

*) Az osztrák magyar monarchia című műből, szerző szívességéből átengedett részlet.

Dajkaságba adott 14 gyermek fölött gyakoroltatott felügyelet. Gyermek-tartási engedély megadatott 7 esetben megtagadtatott 3-szor elvonatott 1-szer.

Élelmi szerek különösen a forró nyári időszakban hétivásárok alkalmával vizsgáltattak, amidőn 23 esetben történt elfoglalás és elkobzás.

Kocsmák, mézsárszék, vágóhid időnként vizsgáltattak. Hiányos fertőtlenítés és tisztálanság miatt 5 esetben történt feljelentés.

Az iskolák egészségügyi felügyelete a körorvos teendőjét képezven fel- említem, hogy összesen 5 elemi iskola látogatott havanként egyszer, 1 kisdodovoda és 1 menhely 2-hetenként. Ezen iskolák közül a rom. kath. elemi iskola zsufoltnak és rosszul szelözöttnek, a gyermekmenhely egészségtelennek találtatott; kívánatos, hogy mindkét bajon, építkezés útján, mielőbb segítve legyen.

A szegény-ügyre vonatkozólag fel- említem, hogy 103 beteg részeseült ingyen kezelésben és 41 kapott ingyen gyógyszer, továbbá 5 elaggott munká- képtelen szegény kap szállást a köz- ségi szegényházban.

Összefoglalva jelentésemet kü- lönösen két dologra hívom fel figyelmű- ket: 1. A dajkaságba adott gyermekek rossz helyzetére és nagy halandóságára és 2-szor a bujakórnak nagy mérték- ben elharapódzására.

Szerintem az előbbi orvoslására nem elégséges a törvény intézkedése és szigorja, hanem a társadalomnak karöltve a hatósággal kellene működni, hogy a szerencsétlen törvénytelen gyer- mekek sorsán javítsuk E czélból aján- lom egy bizottság kiküldését, amely bizottság bizonyos tervet dolgozna ki és megindítaná a társadalmi moz- galmat.

A bujakór terjedésének okát kü- lönösen abban találtam, hogy sem a cselédügyre sem a helyszerzők számára vonatkozó szabályrendeletünk nincs, vagy ha van is, az kellően végrehajtva és ellenőrizve nincsen, különösen a kocsmákban és lebujokban alkalmá-

zott nő cselédek felügyelete a minisz- teri rendelet daczára sem elég szigorú, amiért is kérem a tek. képviselőtestü- letet, hogy lehetőleg mielőbb intézked- jék, hogy a helyszerzők számára vo- natkozó szabályrendelet dolgoztassék ki.

Kérem ezen javaslataimat elfo- gadni, jelentésemet pedig tudomásul venni.

Ez tehát városunk képe. Okuljunk es tanuljunk belőle s tartsuk köteles- ségünknek a feltárt bajokon mielőbb segíteni. Csak a humanizmusnak te- szünk vele szolgálatot.

A reklam.

Irta s felolvasta a csurgói iparos és kereskedelmi if- jak egyletének 1895. január hó 19-iki estélyén

Salamon Ferencz.

A mai kor túlságzott igényei, melyek kielégésért reánk rója egyrészt a társada- lom, másrészt saját kényelemszeretetünk, rendkívüli módon megnehezítik a megélhe- tet. A régi jó idők, midőn sok munka ki- fejtése mellett csekélyebb haszonnal s nye- reséggel beértük, megszűntek azóta, hogy garnitúrára, salonnra, jourokra van szükségünk, azóta, hogy eltűntek a föld színéről az asszonyok s ifjasszonyok s bevonult az általános recipiált nacesága, (a tén- asszony, mint átmeneti kormány nem tarthatta magát). Ha előbb ellátogattunk délelőtt egyik ismerősünkhöz, elihünk tettek a jó házi- ke- nyeret, igazi, spirtust nem látott papamor- gót s a dusan felszerelt pipatoriumból egy hatalmas példányt, melynek kebele szűzdo- hány tüzetel dagadt; ma azok helyét Cabos gyártmánya, Martel cognac s bokknál-bok- kab szivar pótolja.

De nemcsak ezen aprólekosságoknál tapasztaljuk igényeink aránytalan növekedé- set. Jelentkezik az ruházatunk, lakásunk, életmódunk, szórakozásunk, utazásunk, mu- latságaink körül egyaránt. Valamikor, pedig nem állottak rendelkezésünkre ily kifejűdött közlekedési eszközök, megtettünk mérföldnyi utakat kocsin, hogy barátaink s ismerőseink körében szórakozást keressünk; ma az im- pressario helyünkre hozza az elsőrangú mű- vészeket, vállalatja megis hajótörést szenved a közönség unottságán és közönyén.

Az ilyen fokozódott igények mellett természetes folyományként jövedelmünknek is gyarapodnia kellett. Ezen jövedelem gyarapítást azonban csak mesterjeség s részben erőszakos eszközök alkalmazásával érhetjük el és ilyen általános eredményt feltüntető eszköz a reklam.

A reklam hasonlít a nagy haranghoz, nem ahhoz, mely a hívőket a templomba való összereregésre szólítja, hanem ahhoz, mely veszt jó-ol, egész jelez, az illető rek- lam harangoznak égető szükségét minden esetre, hogy aruin tudadhasson.

A reklam szülőanyja a verseny, a con- currentia. A concurrentia minden téren meg- nyilvánul, én azonban ma csak az ipar és kereskedelem téren jelemlővel foglalkozom anélkül, hogy annak tüzetesebb definiójába bocsájtkozzam, mert hisz mindnyájan ismer- jük es érezzük letelét s hatását.

A concurrentia két válfajra oszlik: a tisztességesre s nem tisztességesre. A tisztességes verseny, miként minden nemes ver- seny csak jótékony hatású, fejleszt, ambiti- onál, tökéletesít. A tisztességtelen verseny veszélyes következményű, bénít, megront es minthogy tisztességes ember még visszator- las vagy védelem gyanánt sem használja, egyoldalú fegyvert képez az illető kezében.

Mindenek előtt jöjjünk tisztába a tisztességes és a nem tisztességes versenyzők- kel. Az előbbi azon elvből indul ki, hogy jó és solid árukat szolgáltat. Méréskelt polgári haszon mellett, nem alkalmaz erőszakot a vásárlási kedvre, nem aknázza ki a vásárló esetleges szakértelem hiányát és a kimondott vételéből nem tesz nagy engedmenyeket, kötelezettségek pontosan eleget tesz egy- szóval feltett kéréséért örökös hírneve s becsülete felett. Az utóbbi, nem állván er- kölségi alapon, mindezeket nem tartja szem előtt s csupán azon latin közmondásnak hó- dol: Mundus vult decipi, ergo decipiatur, ami annyit tesz, hogy a világ megcsaltni kíván, tehát csadjuk meg! Nálja elso sorban nem az áru minősége, hanem a vevő rangja, vagyoni helyzete, több vagy kevesebb szak- értelem szolgálja meg az árt s kitűnő ember- ismerete levén, a legritkább esetben teved.

De lássunk egy pár példát a nem tisztességes verseny manipulációjából:

Az üzlet elé egy uri fogat áll. Az üz- lettulajdonos ledobja sapkáját s legnagyobb előzekénységgel segíti le a kocsiból a nem- rég meg intézetbeli leányt, most már fiatal asszonyt, kezét csókol, eléolja a fauteuilt s mely hajlongások közt kérdi: „Nagyságos asszonyom, mivel lehetek szerencsés, szolgál- tatjára állhatni?” Az áruk kiválasztatnak s jóllehet a kiszabott árnak felét sem erik meg, az urnó a királynét illető hódolattal, mely neki jutott, dúsán kárpótolva van.

Bejő egy falusi tanító.

— Kerek egy kabátot.

— Azonnal igazgató ur! rögtön állok szolgálatára. Adjon le azokból a kabátokból, melyeket tegnapelőtt kapunk a budapesti első műteremből; tudja azokból, melyekből tegnap egyet az urodalmi intéző ur, egyet

Idegen településekre itt is volt szükség s települtek itt németek és tótok nagy szá- mal, de az erdők miatt nem oly nagy tö- megekben s nem is oly összefüggő területe- ken, mint más megyékben; épen ezért nem támaszkodhatván egymásra, nem is örízhet- ték meg magukkal hozott nyelvüket és szo- kásaikat; úgy hogy magyar földesuraik, gazdatisztjeik s főként Veszpremben ne- vedett lelkiatyáik gondozása alatt, két szá- zad multán csak oly törzsökös magyarokká lettek, mint a Drávára dülő kálvinista fal- vak ós lakossága. Ez, mint amaz magyar abban is, hogy egyedül a földet tartja biztos tőkének, osztozásokon kivézi részét bármily kis darabban is es vesz hozzá, ha vehet. Ha nem vehet, megy a horvát-szlavon megyékbe, hol olcsón jut terjedelmes területhez, tele- peket alkot s nem is vetkezik ki nemzeti- ségéből, kivált ha egy kis buzdításra talál. A föld népe szívósan ragaszkodik földjéhez, de nem terjeszkedhetik, mivel sok a kötött és a kötetlen nagy birtok. Az egész megye területének fele szántóföld, 600.000 hold, de ebből csak 40% a parasztbirtok, a többi a közép- és nagybirtokosok tulajdona. Es ezek is a legnagyobb részben valódi nagy birtokok. Kisebb, azaz 200—400 holdas gaz- gaság, a mi a nagy Alföldön egymást eri, itt alig van: a valódi birtok — a minő sok

van — a 800 holdnál kezdődik és megy feljebb; az Esterházy Festetics, Hunyadi, Jankovics, Szechenyi, Zichy, Inkey, Czindery- Wenckheim, stb. és a papi birtokok tíz es tizezréig.

Könnyű elgondolni, hogy a nemesség sorsa meg viszontagságosabb volt, mint a népé. A régi nemesi családok vagy kihaltak, vagy örökre kívül maradtak, úgy hogy csak a Mery, Véssey és Zichy családok szállot- tak vissza sok százados fészkeibe. Egy ege- szen új uri, részben nagyuri rend szállotta meg a megyét es pedig akár a nemzeti in- tézmények ápolása, akár saját vagyonának kezelése tekintetéből nem kisebbségere me- gyéjének es önmagának. A somogyi uri rend jó gazda es g. zdag. Magtárai, csürei telvek, telekkönyve tiszta, legfeljebb újabb szerzeményekre fordított kölcsön terhel. Gazdasága a végtelékig menő teljességben van beruházva s a ki keresztül-kasul utazza Somogyot, azt sem tudja, melyik oldalra nezzon; minden oldalról egy-egy mintagaz- daság majorja intget fele a toronymag- ságu fasorokkal körülültetett vetéstáblákon keresztül, melyekből ma-holnap kiszorul So- mogyinak ősi terménye, a rozs, hogy helyet adjon a tiszta búzának, az ország legérte- kesebb árpájának, a kapás veteményeknek, a takarmánynövényeknek es, a mitől leg-

ujabban megcsordul a somogyi föld, a czu- korrepának. Ma-holnap már alig lesz értelme az üdvözlő szónak, melylyel régebben a so- mogyi patriotizmus hazaterében köszöntette rég látott hazáját: „Kedves szép országom! csak rozsozt természet, de azért én igen sze- retlek“.

Boldog hazája hát Somogy a föld né- pének es a föld urainak. Annál mostohább a sorsa a mintegy 10.000 főre menő u. n. köznemességnek (bocskoros nemesség), mely- nek elei fegyverrel védtek egykor a hazát es hűséges örei voltak a magyar nemzeti hagyományoknak. Ez a faj szűk es egyéb- ként is meddő homokos határai között nap- ról-napra nehezebben küzd az élet gondjaival.

A somogyi nép építkezéséről szólva, nem szabad felednünk, hogy erdőséges es kötelein vármegyében járunk s ez a két tu- lajdonoság meglátszik az építkezésen is. Igaz, hogy az újabb építkezéseknél, kivált mióta rájöttek, hogy a somogyi agyagot egy keves fával kitűnő kővé lehet változtatni s a tég- laipar megyszerte nagy fejlődésnek indult, mutatkozik a kényelem es esinőség. Elő- szobá, vendégszoba, tornyos nyoszolyák, pad- lasig rakott ágyeműkkel, körülpad helyett diván, a tálás fogason porcellán edények a

pedig az erdőfelügyelő vett. Ugy ni. Tessék csak megnevezni, ez aztán a s... et, ez a nemes szabás. Kérem s hogy áll, teremő Isten, mintha csak reá szabták volna. No de nem csuda, ilyen természet minden ruhának jól kell állni. Meg az után potom áron adom csak azért, hogy szerencsés legyek Önt vevőim közé sorolni

A már két év óta raktáron levő kabát, mely úgy áll a szegény tanítón, mint a lisztes zsák, ennek birtokába megy át.

Egy tőli kendőt kér egy asszony.

— Jó kendőt kíván néni?

— Természetes, rosszat csak nem veszek.

— Hja az nem úgy van. Nálam minden jó, de van igen jó, legjobb és legeslegjobb minőségű. Kerek le egy kendőt a legjobb fajtából! Hát tessék kérem, ez egy egyszerű, elpusztíthatlan, meleg kendő, melylyel kivándorolhat akár Sibiériába, anélkül, hogy meg csak náthát is kapna. E részben merek fogadást ajánlani. Ennek az árát, minthogy az évad már előrehaladt, kivételképen s csakis Önnek 22 frtban számítom meg. Sok? Kérem gondolja meg, hogy ez valóságos Lána kendő. A szomszédboltban 15 frtert adnak ilyet? Ilyet? Kérem ne hagyja magát elámitani, az nem lehet valóságos Lána kendő. Igen? No hát megengedem hogy az, de akkor csak Lána tehén szőréből készült, ez pedig Lána bikáéból való, melyet a legmerészebb vadász is csak legnagyobb életveszélylyel közelíthet meg. Azért drágább. Nem ad érte annyit? Hát mennyit? Az kevés, mit képzel? No de ne menjen meg, hisz azért beszélgethetünk. Tetszik a 20 frtert? Ez a végső ár, többet nem engedhetek, tessék elhinni már úgy is reá fizettek. Nem? Hát a 18 frtert; a 16-ert, a 15-ért? Nem? Hát mit iger a 12 frton felül? Semmit, igazán semmit? Csomagolják be! Tudja ezt csak azért teszem, hogy megmutassam, miszerint nálam jobbat olcsóbban lehet venni, mint a szomszédboltban, ki én hozzáam képest csak tandler. No de elég a kóstolóból.

A tisztességes versenyző tehát, ki rossz árakat magas áron akar eladni, nem nélkülözheti a reklámot. Ha meggondoljuk a dolgot, azt tapasztaljuk, hogy azon üzletek örveendnek legjobb virágzásnak, melyek az emberiség hiúságára alapítják. Ilyenek pl. Csillag Anna, Wasmuth stb. A folyton alkalmazott reklám ismertté, népszerűvé teszi neveiket s széles körben hirdető magukat, akad elég, ki lépze meg. Meg a művészet is a reklám szolgálatába lép. Akárhányszor látunk remekebbnél remekebb illusztrációkat, melyekből megtudjuk, hogy: Wasmuth tyukszemgyűrűi az órában biztosan gyógyítanak és hogy Weiner Mátyásnál

Andrássy ut 3 kaphatók a legszebb s legizlésebb női s uri divat czikkék potom áron. Lépten nyomon találkozunk a reklámmal, melyet ép úgy alkalmaznak a politikában, a művészi pálya megállapításánál, a házassági kötésnél, a nagy vállalatok nyelbeütésénél, mint az igazi gavallok által levetett ruhák előrusításánál.

Mai felolvasásomból meg csak a tanulságot akarom levonni, mely oda concludál, hogy üdvözöljük a versenyt, ha a soliditás es egymás iránti tisztelet képezi alapkövet, de kárhóztassuk es vállalva tömörülünk a bár nagy hangu, de szemfényvesztő s szédelgő tisztességtelen verseny ellen, azon óhajnak adván kifejezést, vajha a nagyközönség mielőbb látná be em k aldatlan működését s vonná meg tőle mindenha pártfogását.

H i r e k.

— **Varsányi Gyula** jeles poétát, a ki *Uriá* című drámájával az akademia Teleky díját nyerte el, sikerült munkatársunknak megnyernünk. Jelen számunk hozza egy gyönyörű versét, melyre t. olvasóink figyelmét különösen felhívjuk.

— **Főgimnáziumunk** tanári karának nyugdíj ügye, bár lassan halad a megvalósulás felé. A miniszterium a püspöki hivatal — illetve az intézeti előjáróság útján felhívta a tanári kart, hogy küldje be azon adatokat, melyek az egyes tanárok nyugdíj igényének s a megfelelő nyugdíjintézeti járuléknak megállapításánál alapul szolgálnak. Elég hosszú — félv — a határ idő arra, hogy mindez teljesíthető legyen.

— **A helybeli főgimn. építkezés érdekében** — mint értesülünk tegnapi küldöttég ment az intézet részéről a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz, oly czélból, hogy az új épület tervrajzát bemutassák, meg az építési segélynek 70 ezer forinttra fölemeléséhez az új miniszter hozzájárulását megnyerjék s megsürgessék a hátralevő összeg gyorsabb kiutalványozását. A küldöttég tagjai: Begedi István esperes, Verbay István ig. tanácsis elnök es dr. Vida K. főgimn. igazgató.

— **Uj lap.** Dr. Mányoki Gyula ügyvéd szerkesztése alatt *Tapolczán* új lap indult meg „Balatonmelléki lap” czime alatt. Sikert kívánunk a vállalatnak.

— **Csokonyán** a „polgári olvasókör” 25 éves fenállásának jubileumát sikerült s látogatott ünnepélylyel ünnekel.

— **Recitátor.** F. hó 23-án Ányos recitátor a főgimnázium ifjusága s tanárikara

előtt tartott sikerült előadást. Előadta: Az ezüst fátyol legendáját, Petőfi szeptemberjének travestióját, egy részletet Marót Bánból, Radó fordításából stb. stb.

— **A csurgói segélyszövetkezet** első évtársulatának felszámolása megtörtént. Körülbelül 26000 frtot fizettek ki e héten a részvényeseknek.

— **A csurgói kereskedő- és iparos ifjak egyletének** f. hó 19-én tartott táncvigalma, ugy anyagi- mint erkölcsi tekintetben kitünoen sikerült s bátran elmondhatjuk, hogy a farsangon rendezett es még rendezendő mulatságok között nem esik az utolsó helyre. — Eisler A. es Matolcsy István sikerült szavallatukkal Salamon Ferencz pedig huzamos felolvasásával, melyet lapunk jelen számában közzéteszünk — a közönség osztatlan tetszését aratták. — A sok szép hölgy koszoru között láttuk a következőket: Bárány Gyuláné es leánya, Báronne Góla, Cseplics Jánosné, Eisler nővérek, dr. Horváth Józsefné, Kreisler Gézané, Kollár Szidónia, Kasztl Fáni es leánya Alsok, Krausz Mariska Pátró, Kasztlné, Fleischauer Róza es Teréz N.-Atád, Hegyi Józsefné es leánya, Pichler N. Zsdála, Lang Mórné, Lesnyák Mariska, Licht Matild, Müller Berta, Reisz Matild, Péceskné es leánya. Neufeldné Pécs, Lang Juliska Porrog, Schwarcz-Bélané, Sternberger Malvin, Schléinger Jakabné, Sabor Regina, Somogyi Katicza, Singer Roza es Malvina rháro -Bereny, dr. Wenetianer Lajosné, Vágó Antalné es leánya, Vágó Gyuláné, Vágó Lajosné, Weisz Edéne, Weinbergerné es leánya, Weisz Mórné es leánya, stb. A mulatság rózsas kedely hangulatban reggel 5 óráig tartott.

— **Küry Klára Nagy-Kanizsán.** A „Casinó” fényes díszterme alt birta befogadni mindazokat, kik e hó 19-én megtartott jótékonyczélú estélyen megjelentek, hogy részesei legyenek azon ritka műelvezetnek, melyet Küry Klára a bájos művésznő fellépése nyujt. Lázás kíváncsisággal várta a közönség a művésznő megjelenését, melyet Tarnay Alajos zongoraművés fellépése előzött meg. A szép tehetségű fiatal művész Rafft- es Liszt-féle salon darabokat mutatott be es ezt sürű tapssal jutalmazták. Hirtelen általános mozgás keletkezik a zsufolt teremben, minden szem ennek egy oldal ajtájára van irányítva, melyen át a terembe lép: Küry Klára, az est hősnője. Szünni nem akaró tapsviharral es sok szép virágdománnyal fogadva, az emelvényre lép a művésznő es ujból kitor a lelkes eljenzés, mely csak akkor csillapul, mikor Tarnay megíti az első accordokat es a művésznő a „Lili-keringő” éneklését megkezdé. Most már a közönség csupa szem es fül volt es valóban nehéz volna megmondani, mivel ragyogott jobban a fővárosi színházlatogató közönség dédelgett kedvence, énekművészetével, bájos szépségével, páratlan kedvességével, a vagy gyémántjai-va-e? Ezen szép tulajdonok mind-egyike külön-külön is nagy varázserővel bír es ha ezek egy helyen concentralódnak, — mi ugyan vajmi ritka eset, — de Küry Kláranál tenyleg fennforog, ugy ezen tömör varázserő teljesen elbűvöl a közönséget — es Küry megselekedte ezt a szó teljes értelmében. A hálás közönség, egy még háladatosabb művésznővel áll szemben. A lelkes tetszésnyilvánítás es ujrázásokat a művésznő csakhamar viszonzotta. Múson kívül előadta a „Cziterás” operette egy kuplétját, — majd óriási tetszés mellett egy francia kaczagó kuplét es végül lelkesítő magyar néptalokat énekel. A lelkesedés legnagyobb fokra emelkedett, midőn a következő nótára gyujtott: „Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára”, melynek utolsó versszakát ilyen formán modifikalta:

En istenem, nem tom, hogyan telék tőlem.
De jó masinista lett volna én belőlem.
Ha én volnék masinista
Ez a gőzös nem is memne soha vissza.

Kürynek ujból meg ujból ismételnie kellett ezen kizárólagosan a kanizsaiaknak szánt nótát. Kürthy Emil (Kobor lovag) ismert fővárosi író: „Kis Mariska” című karcolatát olvasta fel es bebizonyította, hogy sokkal jobb író, mint felolvasó. A bucsuveitire az állomás-

regi mázos kancsók es tálak helyett: ez az ujabbkori berendezés: a régióól csak a szelős tornácz kint es bent a belső-somogyi nép királynői széke, a szövöszék maradt meg. Az ilyen házak kintünnek, inkább a sajátágos alakzatu ősi hajlékok sorából, melyek suta homlokzatu födelükkel s faoszlopon nyugvó tornáczaikkal s egyetlen ablakkal ridegen tekintenek az utczán járóra. Sok közzöttük a vert falból épül, de ezeket a belső-somogyi ember megveti mint tartatlanokat. O ugy építette házát, hogy talpgerendáin száradokra szóljon, ha meg nem ég. Meg pedig nem éghet, mert nem épített rá kéményt, a mi kigyuladjon. Házát ólait, pajtáját izmos tölgygerenda-alapokra fektette, ez alapokba tölgy oszlopokat vésett, az oszlopok közeit sövénynyel fonta be es a sövényt betapasztotta sárral; azután födelét rakott rá es befodte ügyesen es csinosan jó meleg-tartó zsutfödéllel. Kéményt nem rakott, mert ugy hideg lett volna a konyha. Az erdők megengedtek neki azt a fényűzést, hogy kémény fával fűtse zöld mázas, u. n. szemes cserépkályhát. A ház előtt faoszlopokon nyugvó tornácz es a tornác az utczára néző homlokzat is, szintén faoszlopokon, a megnyujtott tető védelme alatt. Csinosabb építkezésnél uri ember ezt verandának mondaná; a somogyi ember pitarnak (pitvar) nevezi es

vasárnap délutáni társalgónak használja. Nagyobb gondal, sőt fényűzessal építette pajtáját szintén tölgy-talpakra es oszlopokra, tölgyből fűrészelt vastag deszkákkal — borona — falazva jóval magasabbra, tágasabbra es szellősebbre, mint lakoházát, mert összes takarmányait ide rakta be. A pajta végiben áll az istálló, némelyikben a magyar paraszt czimere, a négy ökor; tehen a legtöbbjében párosával es ló valamennyiben, ép testű, jól tartott fajlovak, melyekre kevély a somogyi ember. Hogy ne! Somogyban volt a legelső lófuttatás a hetesi gyepen; es a pestieken is nem egyszer nyert az aszalói, jádi, hetesi es pulai ember. Az istálló végén a rendszertint tágas takarmány- es konyhakert es a kertben gazdag tenyészet között méz a nád-fedeles méhesekben, melyekből a kaptárokat hajdinavirágzáskor a mezőre szokták vinni. Es méz a fákon: a körte, az alma, a kék szilva, a fekete es a fehér édes cseresznye, sok édes kincse Somogynek; ki tudná azt elszámolni es megnevezni mind? Még vadkörteje is kellemes ízű, ha megpuhul; es vadalmája, melyből ecetet készit, festeni való.

(Folyt. köv.)

nál igen számosan jelentek meg, és ezeknek újból bő alkalma volt a művésznő szeretetreméltó egyenisegeben gyönyörködhetni.

— **A kereskedő és iparos ifjak** f. hó 19-én tartott táncvizgalmán a bevetel 121 frt 80 kr., a kiadás 76 frt 7 kr. volt így tehát tiszta jövedelem maradt 45 frt 73 kr. Felülfizettek: Gróf Festetich Tassiló ur 5 frt, Keresk és iparkamra (Pecs) 3 frt. Mayerhofer L., Jünker G., Kremsier A. (Berzence), Ehreanon Gy. (Budapest), dr. Kovács H., Salamon Ferencz, dr. Horváth József, Reményi Samu, Radovics István, Kiss Alajos urak 1—1 frtot. György Vilmos, Verhár József, Sárközy Andor, urak 70—70 krt. Adler Geza, Büchler (Zsdála), Lipsicz Zsigmond urak 50—50 krt. Müller Albert ur Fleischauer nőverek (N.-Atád) 40—40 krt. Majerhofer Miksa, Radovics J., Eisler A., Lausch Zs., Breiner A., Büchler M., Gut J., Bogári I., Günsberger M., Peteri V., Matolcsy I., Bing N., Vágó J., Spitzer N., Schlesinger K., Petruzsálek F., Neuvelt B., Plachner M., Heilig F., dr. Ripics. Rákossy Gy. urak 20—20 krt. A szíves felülfizetőknek a rendezőség ez uton is köszönetet nyilvánítja.

— **A következő meghívót vettük.** Meghívó. A csurgói ipartestület február hó 9-én, a szegénysorsú árva maradt iparos gyermekek felségélyezésére a „Zöldfa” (Hegyi József) vendéglő termében zártkörű táncvizgalmat rendez a rendezőség. Belepti-díj: Személy-jegy 50 kr. — Család-jegy 1 frt 20 kr. Kezdeté este 8 órakor.

— **Nagy hőcsés.** Alig, hogy a tél folyamán esett hó elolvadt, f. hó 22-én ejjel, daczára annak, hogy a talaj nem volt kemény, hanem sár és víz, oly sűrű és nagymérvű hó esett, hogy reggelre 1 1/2 méternyi magas hóban gázoltunk. Ha ezen hótömeg olvadása szintoly, hirtelen fog végbe menni, mint az előbbi, úgy még a tél folyamán beállható áradásoktól kell tartani.

— **Farkas a faluban.** Gyékényesből azon hír szivárgott ki, hogy e heten egy fiút farkas marcangolt szét a faluban. Szerencsére e rémhír nem bizonyult valónak, azonban alapját mégis szerencsétlen eset képezte. Hárosból ugyanis egy veszett eb Gyékényesbe tevedt, ott több kutyát megmárt és egy 14 éves fiút is megtámadott. A fiú nem vesztette el lelekjeleneit s dulakodás közben a kutyára esett, annak torkát erősen szorítva tartotta, mindaddig, míg Koresmar nevű szomszédja nagyfejűvel le nem ütötte a dühös állatot. A fiú karján marási sebeket kapott s így a Pasteur-fele intézetbe küldetett. A legerélyesebb intézkedések megtették, hogy a baj el ne harapódzék. Számtalan ebet lelőttek, 40 darab gyanus állat vesztésgár alatt tartatik.

— **Késelés.** P.-Szentkirályon e hó 24-én Fülöp Ferencz és Varga pila Ferencz földművesek borozás közben a koresmában összeszólalkoztak. A szóváltás dulakodásba ment át, mely azzal végződött, hogy Varga, Fülöp Ferenczet megkeselte. Az életveszélyesen megsebesültet dr. Elm Kálmán járásorvos varrta össze. Életben maradásához reményt fűznek.

— **Halálra vert gyermek.** Kinos eset foglalkoztatja N.-Kanizsa közönséget, főleg pedig a VI. VII. kerület lakóit. Özvegy Mileiné 12 éves fia a múlt napokban félholtan jött az iskolából haza és néhány nap múlva meghalt. Minthogy azon hir terjedt el, hogy a fiú tanítója botjával kegyetlenül megverte, a hatóság a gyermek felboncolását elrendelte. A boncolást Veber Károly vizsgálóbíró jelenlétében, dr. Schreyer és dr. Szigethy törvényszéki orvosok meg néhány orvos jelenlétében a lakosság óriási érdeklődése mellett e hó 22-én megejtették és kitént, hogy tényleg külső behatás okozta a nagyfokú genyedet és csonttörést a bal czombon. A genyedés következtében a szegény fiú meghalt. A tanító e hó 22-én este vizsgálati fogságba helyezték, mi már azért is szükségesnek mutatkozott, mert a kiskanizsaiak igen fenyegető állást foglaltak el vele szemben. A vizsgálat fogja kideríteni, hogy a tanító által alkalmazott bottal való

megfenyítés volt-e egyedüli okozója az iskolás fiú halálának avagy, hogy egyéb külső okok is járultak hozzá.

— **Vesztett ebek.** Amint Hárosból irják, egy veszett eb nagy ijedelmet okozott ott. Több kutyát megmárt, mire a hatóság lefolytetésüket rendelte el. A veszett ebek N.-Kanizsáról jöttek felénk, hol minap 65 drb. gyanus ebet lövöttek le. A legnagyobb eberséget ajánljuk, hogy e borzasztó veszedelemtől mentek maradjunk.

C s a r n o k.

Lucza széke

(vagy a cigány nő boszúja.)
(Folytatás.)

Ezalatt az öreg Czippa penészes bőrtömbben, a patkányok társaságában töltötte a sötét éjjelt. A börtön egyik sarkában egy keve szalma volt szét hintve fekhelynek, de az öreg madre nem feküdt le, hanem össze kuporodott és meredt szemekkel bámult az áthatlan sötétségbe.

Mi lesz most abból a szegény kis Viaból, ki korai árvaságra jutva az ő gyámkodása alatt nevelkedett fel, mint egy érintetlen szép virág? — El is jegyezte jókor Pedrónak, hogy kétes azért kesett, mert a falu fiatalsága „baj italt” jó fizetést ígért. — Ezt akarta még bevárni, hogy unokájának menyasszonyi hozományul, a megtakarított, összekuporgatott 100 ezüst forinthoz tegye, hogy Pedró a falu végén kovácsműhelyt nyithasson és ne kelljen kóbor cigány életet folytatni többé, hanem becsületes házi tűzhelye legyen és ne üzhessen őket többé egyik határ szelről a másikra senki... Legalább Pedrót és fiatal feleségét, az ő egyetlen unokáját ne... —

Göröcs zokogás tört fel az öreg Czippa melléből... — És most itt kell ülnöm e nyirkos falak között, egy csomó szalman, patkányok társaságában... míg unokám elhagyatva Pedró által, talán kétségbe esve tördeli kezét és segítségért imádkozik.

— Istenem! Hát olyan nagy az én vétkem, hogy így büntetsz?! Nagyra vágyó lettem, mert azt kívántam, hogy unokám több legyen, mint a többi kóbor cigányok? — De nem tettem-e fel magamban, hogy az én áldásom mellé még a pap is megeskettetheti őket! — Hiszen én szívesen kóboroltam volna törzsem nevével tovább-tovább, míg öreg lábaim birták volna, csak unokámnak lett volna meleg tűzhelye és biztos védoje... —

De mit használ nekem a siránkozás? Vén Czippa ne hagyj magad! Légy erős! Van neked olyan szered, ami meggyújtja a börtön ajtaját is, ha még oly erős lakat zárja is le... He! he! he! hangzott Czippa rekedt nevetése. Mig az öreg Czippa csoszogni tud, erős addig annak a keze! He! he! he! És körül totyogott a börtön fala mellett és megtapogatta a nyirkos falakat. Labái alatt ide s tova futkostak a patkányok, de mit törődött most ő ezzel, lelkeben forrott a bosszu és sötét tűz égett agyában, fekete vére egész lázban volt. Jaj annak, akivel éreztetni fogja boszúját, jaj annak, akire rá tapad az az átok, amit a pokol kohójából nyöszörögve hozott napvilágra... —

De mi az?! Hároszori hollókárogás üti meg a vén Czippa füleit... Jól hallok??? Honnét jön ez a hang? Ugy látszik van ennek a börtönnek szelelő lyukja is! De hol, melyik oldalon? — susog magában a vén kuruzsló... A károgás újból hallatszik, most azonban jól kivehetően felülről... —

Hiszen ez Pedró!! motyog örömeiben Czippa. Tehát nem hagyta el törzsünket még sem! Szereti Vialát meg mindig! De vajjon mit akarhat??

Öreganyánk, nem alszol? hangzik felülről érthetően Pedró szava. Ide vigyázz. Törzsed a határszálen jóval túl ütött tanyát, addig míg téged szabadon nem ereszt-

tenek. Unokád köztük van, de beteg; — talán Fekete Gyura miatt emésztí magát? — hangzik Pedró elkéseredett hangja. „Szedd össze minden erődöt és olvass rá, mert aligha marad abban az árnyék világban, úgy össze esett ezalatt a pár óra alatt, mióta Fekete Gyura ölelő karjaiból kiszakítottam!”... —

Czippa összetörve hallgatja a feltékeny Pedrót és alig tud lábain állani. Anynyira gyöttri Viala kétséges helyzete és mélyen elgondolkozik nehéz jelen állapotáról... —

— Öreg anyám! Hallottad mit beszéltem hozzád? Felelj, mi utasítást adsz törzsed népének, mi hirt vigyek unokádnak? — kiált le a cigány legény

A kuruzsló nő felocsudott nehéz gondjaiból és rekedten adta ki utasítását.

— Népem várjon be engem, mig innen vagy kiszabadulok, vagy meghalok... —

Ha kiszabadulok, akkor élő szóval úgy is tudatni fogom óhajomat, ha meg találnek halni e nyirkos falak között, akkor vég akaratom, hogy Viala feleséged legyen és te vezesd törzsünk népét tovább e veszedelmes vidékről. — De kiszabadulásomat, vagy halálomat minden esetre be kell várnotok. — Ha ezen óhajomat teljesíteni akarod Pedró, jöjj el holnap és hozz magaddal egy kötele, bocsásd le hozzám, hogy törzsünk jelenét: az ezüst lánczon csüngő ezüst kalapácsot és a törzs anyja ezüst gyűrűjét át vehesd, jövendőbeli feleséged számára. —

„Hát ha megcsalt Viala?” — felel vissza morogván Pedró.

— Nem úgy neveltem én unokámat, hogy az hűtelen lehessen! Nem olyan a vén Czippa fajtája, hogy szíve szerelmét árulva bocsássa, mint a baj italt... —

Ha nem tudsz bizni jegyessed hűségében, akkor törzsünkön erőt vesz az átok, a nyavala, a betegség és kivesszünk egy szálig mind. — — —

— De ki győz meg engem annak ellenkezőjéről, amit saját szemimmel láttam? — felel keserűen Pedró. —

„A jövő!” felel határozottan a jósnő. — De most felelj, hogyan kerültél ide, honnan beszélsz, nem lát ott meg valaki ha innen távozol? —

Észrevétlenül jöttem az erdőből, hol Fekete Gyurát kerestem, meg akartam győzödni, hogy él-e, hal-e? — De már nem találtam sehol, vagy rábukkantak és elvittek halva, vagy életben maradt, ha késem nem jól találta és elvánszorgott, magával vive kísérőül sötét boszumat, — mert esküszöm, hogy addig nem nyugszom, mig őt az elok sorában tudom... —

(Folyt. köv.)

Szaák Luiza.

Szerkesztői üzenetek.

— D . . . M . . . ka K—r. Mi a véleményünk beklüdtött költeményéről? Feltétlenül kitűnő hatású leend, ha talál tehetséges componistát, ki azt megzenésíti s egy tehetséges okarínást, ki elfújja. — De hogy ezen hatás meg ne zavartassék, meg kell tennie minden óvintézkedést: meg kell gátolnia, hogy a szöveg a közönség kezébe kerüljön.

— K . . . I . . . s. Cs. Költeményéből hasonlatok iránti előszeretettel constátáltuk. Nincs személy vagy esemény művében, melyet azonnal valamivel össze ne hasonlítanánk. Párhuzamokban mozgó költeménye tehát az úgynevezett duplává válik a közönség körülmény, hogy azokhoz az anyagot csak a növényországban meríti. Az állatvilágot oly következetesen mellőzi, hogy bizonyos szandékoság és tekintetben el nem tagadható. Még azon hasonlatoknál is, melyeknél ösdióktól fogva a zoologia volt az udvari szállító, On a botanikát szerepelteti. Nem mondja pl. „bátor mint az oroszlán”, hanem botanice: „... bátor mint a tölgy.”

Köztudomásu, hogy a galamb a hasznos háziállatok közé tartozik, mert nem csak sült és töltött állapotban, hanem nyersen is használjuk a szelidség jelképe gyanánt. „Szelid mint a galamb”, szoktuk mondani. De On:

„Szelid volt egész lénye
Mint ibolyaé völgy ölen,
Ha fűrészi Phoebus fénye.”
És így elejétől végéig mellőzi. On az animalis alkatrészeket, csakis növényvilággal élve s ha mindjárt azon vegetariánus verset a papírkosárba kell temetnünk, — legyen nyugodt, ott csakis zöldség közt lesz elhelyezve.

Kiadó laptulajdonos

Vágó Gyula.